



Valtiovarainministeriö

Dnro 24/2014

25.8.2014

1 (8)

valtiovarainministerio@vm.fi
aki.kallio@vm.fi

Lausuntopyyntö: VM056:00/2014, 19.6.2014

ARVIOMUISTIO JOUKKOLAINANHALTIJOIDEN EDUSTAJIA KOSKEVAKSI LAINSÄÄDÄNNÖKSI

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Suomen Asianajajaliittoa (jäljempänä "Asianajajaliitto") lausuntoa arviomuistiosta joukkolainanhaltijoiden edustajia koskevaksi lainsäädännöksi (VM056:00/2014).

Pyydettyä lausuntona Asianajajaliitto esittää seuraavaa:

1 Edustajaa koskevan lainsäädännön tarve ja tavoitteet yleisesti

Arviomuistiossa on selvitetty varsin ansiokkaasti nykyistä oikeustilaa ja niitä keskeisiä epävarmuustekijöitä, jotka liittyvät joukkolainanhaltijoiden ja heidän edustajansa väliseen oikeussuhteeseen. Epävarmuustekijöissä on kyse oikeudellisista riskeistä, joiden toteutuminen voi yksittäistapauksessa johtaa sellaiseen lopputulemaan, joka ei vastaa osapuolten alkuperäistä tarkoitusta ja sopimusten sisältöä.

Epävarmuustekijät ovat omiaan heikentämään sijoittajien luottamusta joukkolainamarkkinoihin ja vaikeuttamaan siten liikkeeseenlaskijoina toimivien yritysten ja muiden yhteisöjen pääomanhankintaa. Arviomuistion mukaan siinä tarkoitettu edustajamalli olisi merkityksellinen erityisesti kasvuyritysten sekä pienten ja keskusuurten yritysten rahoituksen saatavuutta silmällä pitäen. Kyse ei ole kuitenkaan pelkästään viimeksi mainittujen yritysten, vaan myös suurten yritysten ja muiden yhteisöjen pääomanhankinnan edellytysten turvaamisesta ja edistämisestä.

Asianajajaliitto katsoo, että joukkolainanhaltijoiden ja heidän edustajansa välistä oikeussuhdetta (edustussuhde) sekä edustajan suhdetta tiettyihin sivullistahoihin on aiheellista selkeyttää säätämällä uusi asiaa koskevaa laki. Keskeisintä on, että lain säännökset vahvistaisivat yleisesti joukkolainamarkkinoilla käytettävien sopimusten (mukaan lukien joukkolainan ehdot ja järjestelyyn liittyvät muut sopimukset) keskeisten ehtojen olevan sitovia ja pantavissa täytäntöön sekä osapuolten välillä että suhteessa sivullisiin. Joukkolainanhaltijoiden ja heidän edustajansa tulisi voida tehokkaasti sopia edustajan sopimuksiin perustuvien oikeuksien ja velvollisuuksien sitovuudesta, edustajan aseman pysyvyydestä sekä edustajan oikeudesta nostaa kanne liikkeeseenlaskijaa kohtaan, hakea liikkeeseenlaskija konkurssiin tai yrityssaneeraukseen (tai puoltaa liikkeeseenlaskijan yrityssaneeraushakemusta

edustamansa velkojakollektiivin puolesta) ja muuten toimia omissa nimissään mutta joukkolainanhaltijoiden puolesta tällaisissa prosesseissa ja menettelyissä.

Edellä mainitut epävarmuustekijät koskevat toisaalta joukkolainojen lisäksi myös yleisesti erilaisia kollektiivisia luottojärjestelyjä. Uuden lain säännösten olisi sen vuoksi johdonmukaista soveltua myös yleisemmin edustajaan, joka toimii luottojärjestelyssä luotonantajien puolesta luottoon liittyvissä asioissa (niin sanottu laina-agentti tai maksuagentti). Lisäksi säännöksillä tulisi poistaa jäljempänä tästä lausunnosta ilmenevät epävarmuustekijät, jotka liittyvät niin sanottujen tosiasiallisten vakuudenhaltijoiden puolesta toimivan edustajan (niin sanottu vakuusagentti) oikeudelliseen asemaan. Ennustettavien ja toimivien oikeussääntöjen luomiseksi säännöksissä tulisi huomioida vallitsevat varallisuus oikeuden yleiset opit ja osapuolten laaja sopimusvapaus.

Uuden lain säännösten tulisi olla riittävän yleisluontoisia ja tahdonvaltaisia, jotta ne eivät tarpeettomasti rajoittaisi osapuolten toimintavapautta ja joukkolainamarkkinoiden tai yleisemminkin rahoitusmarkkinoiden joustavuutta. Säännökset eivät saisi vaikeuttaa osapuolten toimintaa esimerkiksi siten, että heille syntyisi tarve muuttaa olemassa olevia joukkolainoja koskevia sopimuksia. Asianajajaliitto katsoo myös, että säännöksistä ei saisi aiheutua osapuolille uusia hallinnollisia tai muita vastaavia velvoitteita. Arviomuistiossa ei ole riittävästi perusteltu, mitä suoranaisia hyötyjä ja vastaavasti haittoja (osapuolille tai kolmansille) aiheutuu tai voisi aiheutua edustajan rekisteröitymisestä Finanssivalvontaan tai arvopaperimarkkinaoikeudellista tiedonantovelvollisuutta koskevista uusista säännöksistä. Asianajajaliitto katsoo, että tällaisten säännösten odotetut hyödyt tulisi selvittää ja perustella tarkemmin jatkovalmistelussa, mikäli säännökset on tarkoitus sisällyttää uuteen lakiin.

2 Vastaukset esitettyihin kysymyksiin

2.1 Kappale 3.3.2

Asianajajaliiton tiedossa ei ole suomalaista oikeus- tai välimieskäytäntöä, joka koskisi nimenomaisesti tässä lausunnossa käsiteltyä edustussuhdetta.

Nykyisin edustussuhde on mahdollista jäsentää lähinnä valtuutuksena, välillisenä edustuksena, fidusiaarisena oikeustoimena, välihenkilöjärjestelynä tai esimerkiksi prokurasiirtona (saatavien siirtona perittäväksi), joihin liittyy kuitenkin arviomuistiossa käsiteltyjä epävarmuustekijöitä. Erityisesti yksipuolinen peruutettavuus (valtuutus ja välillinen edustus) ja muuten kykenemättömyys perustella kaikkia sovittavia edustajan tehtäviä, oikeuksia ja velvollisuuksia (prokurasiirto) aiheuttavat sen, että osapuolten toivomat oikeusvaikutukset liittyisivät vain fidusiaariseen oikeustoimeen ja vastaavasti sen lähi-ilmiöön välihenkilöjärjestelyyn. Viimeksi mainittuja oikeusilmiöitä on sinänsä käsitelty vanhemmassa oikeuskirjallisuudessa, mutta monesti lähinnä vain mahdollisesti soveltuvina selitystapoina. Keskeisintä on, että fidusiaarinen oikeustoimi ja välihenkilöjärjestely eivät perustu kirjoitettuun lakiin tai ainakaan täysin selvästi

tavanomaiseen oikeuteen. Niiden sitovuus erityisesti suhteessa sivullisiin on epävarma.

Nykyisen lainsäädännön mahdollistavaa edustajakonstruktioita on syndikoiduissa luottojärjestelyissä käytetty useita vuosia varsin ongelmitta. Joukkolainan yhteydessä edustajakonstruktioon liittyy joukkolainan toiminnallisuudesta johtuen joitakin arviomuistiossa käsiteltyjä lisäepävarmuustekijöitä, jotka olisi suotavaa poistaa lainsäädäntötoimin.

Asianajajaliiton näkemyksen mukaan on aiheellista säätää uusi laki, joka koskisi sekä joukkolainanhaltijoiden ja heidän edustajansa että samalla yleisesti luotonantajien ja luotonantajien puolesta luottoon liittyvissä asioissa toimivan edustajan (niin sanottu laina-agentti, agent) välistä edustussuhdetta. Lain säännösten tulisi olla riittävän yleisluontoisia ja tahdonvaltaisia, jotta ne eivät tarpeettomasti rajoittaisi osapuolten toimintavapautta ja joukkolainamarkkinoiden tai yleisemminkin rahoitusmarkkinoiden joustavuutta. Säännökset eivät saisi vaikeuttaa osapuolten toimintaa esimerkiksi siten, että heille syntyisi tarve muuttaa olemassa olevien luottojärjestelyjen sopimuksia.

Nykyisin edustussuhteeseen liittyviin vastuukysymyksiin soveltuvat sopimusten ehtojen lisäksi yleiset sopimusoikeudelliset normit (yleiset periaatteet). Asianajajaliiton tiedossa ei ole yksittäistapauksia, joissa vastuukysymysten arviointi yleisten normien perusteella olisi osoittautunut erityisen ongelmalliseksi. Asianajajaliitto katsoo, että uuteen lakiin ei ole välttämätöntä sisällyttää vastuukysymyksiä koskevia säännöksiä.

2.2

Kappale 3.3.3

Asianajajaliitto katsoo, että uuden lain mukaan joukkolainanhaltijoiden/luotonantajien ja heidän edustajansa tulisi voida tehokkaasti sopia edustajan aseman pysyvyydestä sekä edustajan sopimuksiin perustuvien oikeuksien ja velvollisuuksien sitovuudesta ja laajuudesta. Sitovuus tarkoittaa tässä yhteydessä sitä, että 1) yksittäinen joukkolainanhaltija/luotonantaja tai edustaja ei voisi yksipuolisesti muuttaa tai peruuttaa edustussuhdetta ja/tai edustajalle kuuluvia oikeuksia tai velvollisuuksia ellei toisin ole sovittu ja 2) sopimusten tulisi sitoa myös joukkolainan, arvo-osuuksien tai luoton myöhempiä luovutuksen-/siirronsaajia ja joukkolainanhaltijan/luotonantajan velkoja ja konkurssipesää. Joukkolainanhaltijoilla/luotonantajilla (tai heidän enemmistöllään/määräenemmistöllään) olisi kuitenkin sopimusten ehtojen mukaisesti oikeus päättää edustussuhde (korvaamalla edustaja toisella edustajalla) tai tehdä siihen muutoksia kaikkia joukkolainanhaltijoita/luotonantajia sitovin vaikutuksin. Lain perusteluissa tulisi korostaa, että edustussuhteessa on kyse monenväliseen sopimukseen (ei valtuutukseen) perustuvasta erityisestä edustamisen muodosta.

2.3

Kappale 3.3.4

Asianajajaliitto katsoo, että uuden lain mukaan edustajan tulisi soveltuvien ehtojen mukaisesti olla oikeutettu velkomaan (joukko)lunaan perustuvaa saatavaa ja nostamaan kanne liikkeeseenlaskijaa vastaan sekä muuten edustamaan joukkolainanhaltijoita/luotonantajia joukkolainaan/luottoon liittyvässä oikeudenkäynnissä tai välimiesmenettelyssä, jos niin on lainan ehdoissa sovittu. Edustaja toimisi asiassa omissa nimissään ja omalla kuluvastuullaan, mutta joukkolainanhaltijoiden/luotonantajien puolesta. Kuluvastuun vyöryttämisestä liikkeeseenlaskijalle tai joukkolainanhaltijoille/luotonantajille voitaisiin kuitenkin sopia lainan ehdoissa. Asiassa annettavan ratkaisun oikeusvoimavaikutuksen (res judicata) ja edustajan käynnistämän prosessin vireilläolovaikutuksen (lis pendens) tulisi ulottua kaikkiin joukkolainanhaltijoihin/luotonantajiin ja näiden itsenäinen oikeus ajaa kanteita liikkeeseenlaskijaa vastaan tulisi voida tehokkaasti sulkea pois joukkolainan/luoton ehdoissa. Uuden lain säännöksissä tulisi huomioida muun muassa se, että edustaja voi soveltuvien ehtojen mukaisesti vaihtua prosessin aikana (sijaantulo-oikeus).

2.4

Kappaleet 3.3.5 ja 3.3.6

Asianajajaliitto katsoo, että uuden lain mukaan edustajan tulisi (konkurssilain 2:2:n mukaisen velkojakriteerin estämättä) soveltuvien ehtojen mukaisesti olla oikeutettu hakemaan liikkeeseenlaskija konkurssiin tai yrityssaneeraukseen sekä muuten edustamaan joukkolainanhaltijoita/luotonantajia liikkeeseenlaskijan konkurssi- tai yrityssaneerausmenettelyssä, ellei toisin ole sovittu.

Kuten arviomuistiossa on todettu, uudessa laissa tulisi konkurssiin hakemisen lisäksi normeerata myös muun muassa edustajan oikeutta valvoa joukkolainanhaltijoiden/luotonantajien saatavat sekä riitauttaa muiden velkojien saatavat liikkeeseenlaskijan konkurssissa ja käyttää joukkolainanhaltijoille/luotonantajille kuuluvaa päätösvaltaa konkurssipesän hallinnossa. Samanlaisia kysymyksiä liittyy edustajan edustamisoikeuteen ja sen rajoihin liikkeeseenlaskijan yrityssaneerauksessa. Arviomuistion alustavissa pykäläluonnoksissa (10 §) olevat määräykset oikeudesta hakea liikkeeseenlaskija konkurssiin tai yrityssaneeraukseen eivät ole riittäviä kaikkien edellisessä virkkeessä tarkoitettujen oikeusvaikutusten aikaansaamiseksi. Jatkovalmistelussa tulisi tarkemmin selvittää, kuinka yksityiskohtaiset säännökset ovat tarpeen, jotta edustaja olisi oikeutettu edustamaan joukkolainanhaltijoita/luotonantajia ja toimimaan niiden puolesta kaikissa keskeisissä liikkeeseenlaskijan konkurssiin ja yrityssaneeraukseen liittyvissä asioissa.

Edellä tämän lausunnon jaksossa 1 on todettu, että säännöksillä ei tulisi luoda osapuolille tarvetta muuttaa olemassa olevien joukkolainojen ehtoja tai muita niihin liittyviä sopimuksia. Olemassa olevien joukkolainojen ehdoissa ei välttämättä kuitenkaan ole eksplisiittisesti todettu, että ainoastaan edustaja on oikeutettu hakemaan liikkeeseenlaskijaa konkurssiin, vaan asiasta on otettu negatiivinen määräys, jonka mukaisesti yksittäinen joukkolainanhaltija ei ole oikeutettu hakemaan

liikkeeseenlaskijaa konkurssiin tai muuhun maksukyvyttömyysmenettelyyn (näin myös EK:n malliehdoissa). Tästä johtuen tulisi harkita, pitäisikö laissa säätää, että lainan ehdoissa voidaan tehokkaasti kieltää yksittäistä joukkolainanhaltijaa hakemasta liikkeeseenlaskijaa konkurssiin tai yrityssaneeraukseen ja että tällaisen kiellon sisältyessä ehtoihin hakemiseen oikeutettu taho olisi edustaja.

2.5

Kappale 3.3.7

Kuten arviomuistiossa on todettu, joukkolainoissa ja erilaissa luottojärjestelyissä yleisesti hyödynnetty vakuusagentin (security agent) konstruktio perustuu tyypillisesti sille ajatukselle, että annettavasta vakuudesta saatavat suoritukset tulisivat kaikkien joukkolainanhaltijoiden/luotonantajien (niin sanotut tosiasialliset vakuudenhaltijat) saatavien suoritukseksi, mutta vakuutta hallinnoisi vakuusagentti, joka toimii sopimusten ehtojen mukaisesti joukkolainanhaltijoiden/luotonantajien puolesta. Vakuussopimusten ehtojen sanamuodon perusteella ei ole toisaalta aina ollut selvää, tulisiko muodollisjuridisena vakuudenhaltijana pitää vakuusagenttia (joka toimii joukkolainanhaltijoiden/luotonantajien valtuutettuna tai muuna edustajana) vai kaikkia kulloisiakin joukkolainanhaltijoita/luotonantajia. Vakuusagentin jäsentäminen muodollisjuridiseksi vakuudenhaltijaksi perustuu ennen kaikkea siihen, että vakuussopimukset tehdään vakuudenantajan ja vakuusagentin välisinä, vakuuden julkivarmistamiseksi vaadittavat toimenpiteet suoritetaan tyypillisesti yksin vakuusagentin hyväksi ja joukkolainan tai luottosopimusten ehtojen mukaisesti ainoastaan vakuusagentti (mutta ei yksittäinen joukkolainanhaltija/luotonantaja) on oikeutettu ryhtymään vakuuden rahaksi muuttamista (realisointia) koskeviin toimiin. On toisaalta täysin mahdollista, että joissain tilanteissa (esimerkiksi luottojärjestely, joka muodostuu kahdesta erillisestä luotosta, joille annetaan yhteiset vakuudet) osapuolet haluavat nimenomaan sopia siitä, että luotonantajilla on itsenäinen realisointioikeus, jolloin kyseiset luotonantajat tulee yleensä molemmat jäsentää muodollisjuridisiksi vakuudenhaltijoiksi.

Riippumatta siitä, tulisiko muodollisjuridiseksi vakuudenhaltijaksi jäsentää vain vakuusagentti vai kaikki sen edustamat velkojat (nk. tosiasialliset vakuudenhaltijat), ensisijaista vakuusagenttijärjestelyssä on varmistaa, että joukkolainanhaltijat/luotonantajat saavat tarkoitetun etuoikeuden vakuusoikeuden alaiseen omaisuuteen ja että niiden oikeus vakuuden realisaatiosta saataviin tuloihin saamistensa mukaisessa suhteessa on riittävällä tavalla turvattu. Tarkoituksenmukaista on usein myös pyrkiä välttämään tilanne, jossa yksittäinen velkoja voisi poiketa velkojakollektiivin linjasta. Käytännössä tällaista tilannetta on pyritty välttämään joko sopimusteitse (suoraan tosiasiallisille vakuudenhaltijoille osoitetuissa vakuuksissa) tai osoittamalla vakuusagentti (tosiasiallisten vakuudenhaltijoiden puolesta) ainoaksi vakuudenhaltijaksi.

Tilanteeseen, jossa vakuusagentti toimii muodollisjuridisena vakuudenhaltijana, saattaa liittyä joukkolainanhaltijoiden/luotonantajien näkökulmasta erityisesti riski vakuusagentin maksukyvyttömyydestä. Tällöin on jossain määrin epäselvää, tulevatko vakuuden realisoinnista saatavat suoritukset

joukkolainanhaltijoiden/luotonantajien vai vakuusagentin tai sen konkurssipesän hyväksi. Kyse on ennen kaikkea siitä, että vakuusagentille sopimusten ehtojen mukaan kuuluva tilitysvelvollisuus (velvollisuus tilittää vakuuden realisoinnista saatavat nettosuoritukset joukkolainanhaltijoille/luotonantajille määrättyssä järjestyksessä heidän saataviensa suoritukseksi) ei välttämättä sido vakuusagentin velkoja (konkurssipesää). Joukkolainanhaltijoille/luotonantajille myönteisen tulkinnan puolesta voidaan esittää lähinnä hyviä asiallisia syitä kuten se, että vakuus kiistatta turvaa kuitenkin kaikkien joukkolainanhaltijoiden/luotonantajien (eikä vain vakuusagentin) saatavia ja pitämällä itse realisaatitulot konkurssipesä saisi itselleen epäoikeutettua etua. Tämän lisäksi voidaan perustellusti todeta, että vakuusagentin suorittaman vakuusrealisaation seurauksena sille tulevat varat ovat kolmansille tahoille (tosiasiallisille vakuudenhaltijoille) kuuluvia tilitysvelvollisuuden alaisia varoja, joiden ei lähtökohtaisesti tulisi kuulua vakuusagentin konkurssipesään.

Lisäksi vakuusagenttia koskevat vastaavat epävarmuustekijät kuin edustajaa siten kuin edellä jaksoissa 2.2 ja 2.3 (arviomuistion kappaleet 3.3.3 ja 3.3.4) on todettu. Epävarmuustekijöiden poistamiseksi uudessa laissa olisi aiheellista normeerata edustajaa vastaavasti myös vakuusagenttia koskevien sopimusten ehtojen sitovuutta ja vakuusagentin kanneoikeutta (siihen liittyvine asioineen). Lisäksi laissa voitaisiin huomioida, että vakuudellisessa joukkolainassa vakuusagenttina voi toimia myös joukkolainanhaltijoiden edustajasta erillinen taho ja edustajalle voidaan joukkolainan ehdoissa antaa oikeus nimittää vakuusagentti joukkolainanhaltijoiden puolesta.

Asianajajaliitto katsoo, että edellä selostettu vakuusagentin konstruktio on (vakuusagentin maksukyvyttömyyteen liittyvä riski pois lukien) tyydyttävästi järjestettävissä osapuolten välisin sopimuksin. Asianajajaliiton tiedossa ei ole yksittäistapauksia Suomesta, joissa vakuusagentin toiminnassa suhteessa kolmansiin olisi ilmennyt erityisiä ongelmia, mutta esimerkiksi syndikoitujen luottojen velallisten konkurssitilanteissa jonkinlainen kysymysmerkki on se, miten hyvin pesänhoitaja tuntee/noteeraa vakuusagenttikonstruktion ja tämäntyyppiset sopimusjärjestelyt. Tietyt epävarmuustekijät, jotka liittyvät vakuusagentin maksukyvyttömyyteen sekä vakuusagenttia koskevien sopimusten ehtojen sitovuuteen ja vakuusagentin kanneoikeuteen (siihen liittyvine asioineen) olisi aiheellista kuitenkin poistaa lainsäädäntötoimin. On luontevaa, että tämä tapahtuisi joukkolainanhaltijoiden/luotonantajien ja heidän edustajansa välistä edussuhdetta koskevan lain säätämisen yhteydessä. Kyse ei ole mittavasta lisähankkeesta, sillä asianomaisissa vakuusagenttia koskevissa erityissäännöksissä tulisi lähinnä määrätä vakuusagentin tilitysvelvollisuuden sitovuudesta vakuusagentin velkoihin ja konkurssipesään nähden sekä määrittää asianomaisten edustajaa koskevien säännösten soveltuvan myös vakuusagenttiin (huomioiden, että vakuusagentti voi olla sama taho kuin edustaja tai edustajasta erillinen taho).

2.6

Kappale 3.3.8

Asianajajaliitto katsoo, että joukkolainanhaltijoiden edustajalle ei tulisi asettaa erityistä arvopaperimarkkinaoikeudellista tiedonantovelvollisuutta tai muuta

toimintavelvollisuutta suhteessa joukkolainanhaltijoihin, vaan asia tulisi jättää yleisten normien ja sopimusten ehtojen varaan.

Nykyisen arvopaperimarkkinalain (746/2012) ja muun arvopaperimarkkinaoikeudellisen lainsäädännön mukaiset tiedonanto- ja toimimisvelvollisuudet kohdistuvat ennen kaikkea liikkeeseenlaskijaan ja ainoastaan tiettyjen nimenomaisten asioiden osalta muihin arvopaperimarkkinoiden toimijoihin. Sijoittajiin tai potentiaalsiin sijoittajiin kohdistuu (asianomaisten kieltonormien lisäksi) nimenomaisia toimimisvelvoitteita lähinnä liputusvelvollisuuden ja julkisten ostotarjousten osalta. Tätä taustaa vasten on vaikea mieltää, miksi joukkolainanhaltijoiden edustajalle olisi perusteltua asettaa pidemmälle meneviä tiedonanto- tai toimivelvollisuuksia kuin yleensä joukkolainanhaltijoille.

Arviomuistion mukaan edustajalla olisi voimassa olevan lainsäädännön mukaan korostunut tiedonanto-, myötävaikuttamis- ja lojaliteettivelvollisuus ainakin suhteessa edustamiinsa ei-ammattimaisiin joukkolainanhaltijoihin. Väitettä ei ole perusteltu tarkemmin, mutta se viittaa ilmeisesti edustajan sopimusoikeudellisiin (ei arvopaperimarkkinaoikeudellisiin) velvoitteisiin. Epäselvää kuitenkin on, mihin nimenomaiset tiedonanto- ja myötävaikuttamisvelvoitteet (muuten kuin osana yleistä sopimusoikeudellista lojaliteettivelvoitetta) voisivat perustua. Asianajajaliitto katsoo, että edustajalle asetettavat erityiset (sopimusoikeudelliset) toimimis- ja tiedonantovelvoitteet voisivat helposti johtaa kasuistiseen lainsäädäntöön, joka ei välttämättä parantaisi joukkolainanhaltijoiden sijoittajansuojaa. Mahdollisten nimenomaisten toimimisvelvoitteiden tulisi perustua yksittäistapauksissa ilmenneisiin ongelmiin joukkolainanhaltijoiden ja edustajan välisessä edustussuhteessa. Asianajajaliiton tiedossa ei ole tällaisia erityisiä ongelmia. Lisäksi on huomioitava, että joukkolainan ehdoissa on tapana sopia kattavasti edustajan toimimis- ja tiedonantovelvoitteista edustamiaan joukkolainanhaltijoita kohtaan ja Asianajajaliiton tiedon mukaan nämä sopimuslausekkeet ovat toistaiseksi toimineet moitteettomasti.

2.7 Kappale 3.3.9

Asianajajaliitto ei kannata edustajalle asetettavaa rekisteröitymisvelvoitetta. Arviomuistiosta ei ilmene, mitkä olisivat rekisteröitymisvelvoitteesta seuraavat odotetut kokonaishyödyt ja -haitat. Rekisteröityminen ja siihen liittyen arviomuistiossa esille nostetut riskienhallintaan ja raportointiin liittyvät velvoitteet aiheuttaisivat edustajille huomattavia hallinnollisia kustannuksia. Jos edustajaan ei kohdistu nimenomaisia arvopaperimarkkinaoikeudellisia tiedonanto- tai toimimisvelvollisuuksia, rekisteröitymistä ei voine perustella myöskään Finanssivalvonnan valvontatehtävän helpottamisella.

2.8 Kappale 5.3

1. Asianajajaliitto kannattaa tässä lausunnossa esitetyllä tavalla joukkolainanhaltijoiden (ja luotonantajien) edustajia koskevan erityislain säätämistä.

2. Asianajajaliitto kannattaa tässä lausunnossa esitetyllä tavalla vakuusagentin tilitysvelvollisuuden selkeyttämistä niin, että se sitoisi selkeästi myös vakuusagentin velkoja. Lisäksi uudessa laissa tulisi normeerata edustajaa vastaavasti myös vakuusagenttia koskevien sopimusten ehtojen sitovuutta ja vakuusagentin kanneoikeutta (siihen liittyvine asioineen) huomioiden myös sen, että edustaja voi toimia itse myös vakuusagenttina tai vakuusagentti voi olla edustajasta erillinen taho.

3. Asianajajaliitto katsoo, että osittain samankaltaisten epävarmuustekijöiden ja johdonmukaisuuden vuoksi uuden säädettävän lain tulisi koskea sekä joukkolainanhaltijoiden ja heidän edustajansa että luotonantajien ja heidän edustajansa välistä edustussuhdetta. Olisi tarkoituksenmukaista, että molempia koskevat säännökset tulisivat voimaan samanaikaisesti ja lähtökohtaisesti mahdollisimman nopealla aikataululla. Toisaalta jatkovalmistelussa olisi hyvä vielä selvittää tarkemmin tässä lausunnossa esille nostettuja asioita.

4. Uuden lain soveltamisala olisi tarkoituksenmukaista sitoa siihen, sovelletaanko asianomaiseen joukkolainaan/luottoon ehtojensa mukaan Suomen lakia. Kuten arviomuistiossa on todettu, suomalaiset liikkeeseenlaskijat voivat toteuttaa joukkolainojen liikkeeseenlaskuja (ja nostaa luottoa) myös muualla kuin Suomessa tai muun kuin Suomen lain alla. Toisaalta jatkovalmistelussa olisi hyvä vielä selvittää, voisiko osa uuden lain säännöksistä soveltua (esimerkiksi kanneoikeus ja oikeus hakea liikkeeseenlaskija konkurssiin tai yrityssaneeraukseen) myös silloin, kun joukkolainaan/luottoon sovelletaan muuta kuin Suomen lakia. Tällä voi olla merkitystä esimerkiksi tilanteessa, jossa joukkolainalle/luotolle on annettu vakuuksia Suomen lain alla (vaikka itse joukkolainaan/luottoon sovellettaisiin muuta lakia).

Helsingissä elokuun 25. päivänä 2014

SUOMEN ASIANAJAJALIITTO



Risto Sipilä

Suomen Asianajajaliiton puheenjohtaja, asianajaja

LAATI

Asianajaja Tuomas Tikkanen, Asianajotoimisto Borenius Oy, Helsinki

Suomen Asianajajaliiton lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 120 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu arvopaperimarkkina- ja rahoitusoikeuden asiantuntijaryhmässä.